

הַלְבוֹת יְבוּם וְחִלְצָה פָּרָק ז

א. שְׁנַיִם מִן הָאָחִין נִשְׁוֹאִין לְשֵׁתִי אָחִיוֹת, וּמִתּוֹ שְׁנִיָּהֶן, וְלֹא נֹדַע אִיזָה מֵהֶן מֵת רֹאשׁוֹן הוֹאִיל וְאִי אִפְשָׁר לִיבָם שְׁתִּיָּהֶן, וְהָרִי זִיקָה נִפְלָה עַל שְׁתִּיָּהֶן שְׁתִּיָּהֶן חוֹלְצוֹת, וְלֹא מִתִּיבְמוֹת: וְאִפְלוּ הָיְתָה אַחַת מֵהֶן אֶסוּרָה עַל הַיָּבָם מִשּׁוּם שְׁנִיָּה, אוֹ מִחִיבֵי עֲשֵׂה, אוֹ מִחִיבֵי לְאוּיֵן הָרִי אֵלּוּ חוֹלְצוֹת, וְלֹא מִתִּיבְמוֹת. אָבֵל אִם הָיְתָה אַחַת מֵהֶן עֶרְוָה עָלָיו, כְּגוֹן שֶׁהָיְתָה אִם אִשְׁתּוֹ, אוֹ בִּתּוֹ הָרִי אַחֲוֹתָהּ מִתַּרְתּ לּוֹ, וְרָצָה חוֹלֵץ רָצָה מִיָּבָם: שֶׁהָרִי לֹא נִפְלָה זִיקָתוֹ עַל שְׁתִּיָּהֶן, שָׂאִין זִיקָה עַל הָעֶרְוָה.

ב. הָיְתָה אַחַת מֵהֶן אֶסוּרָה עַל יָבָם זֶה מִשּׁוּם עֶרְוָה, וְהָאֲחֵרֶת אֶסוּרָה עַל הַיָּבָם הַשֵּׁנִי מִשּׁוּם עֶרְוָה הָאֶסוּרָה לְזֶה מִתַּרְתּ לְאֲחִיו, וְהָאֶסוּרָה לְזֶה מִתַּרְתּ לְאֲחִיו, שֶׁהָרִי נִפְלָה זִיקָת כָּל אֶחָ מֵהֶן, עַל הַמִּתַּרְתּ לוֹ בְּלִבָּד; וְרָצָה חוֹלֵץ לְזוֹ הַמִּתַּרְתּ לּוֹ, רָצָה מִיָּבָם.

ג. מֵת אֶחָד מִן הָאָחִין, וְנִפְלָה אִשְׁתּוֹ לִיבּוּם, וְאַחֵר כֶּךָ מֵת שְׁנִי, וְנִפְלָה אִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא אַחֲוֹת הָרֹאשׁוֹנָה לִיבּוּם, וְהָרִי שְׁתִּיָּהֶן קִיּוּמוֹת שְׁתִּיָּהֶן חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתִּיבְמוֹת, כִּמּוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. מֵתָה הָאַחֲרוֹנָה חֲזָרָה הָרֹאשׁוֹנָה לְהַתְּרָה, וְחוֹלֶצֶת אוֹ מִתִּיבְמָתָה. מֵתָה הָרֹאשׁוֹנָה הָרִי הָאַחֲרוֹנָה בְּאֶסוּרָה עוֹמְדָת, וְחוֹלֶצֶת וְלֹא מִתִּיבְמָתָה: שֶׁהָרִי לֹא הָיְתָה רְאוּיָה לִיבּוּם, בְּשַׁעַת נִפְּלָתָהּ.

ד. וְכֵן אִם קָדָם אֶחָד מִן הָאָחִין, וְחֹלֵץ לְאַחֲרוֹנָה הַתְּרָה הָרֹאשׁוֹנָה לְשֹׂאֵר הָאָחִין: שֶׁהָרִי הַזִּיקָה שֶׁאֶסְרָה אוֹתָהּ, הִסִּירָה אֲחִיו בְּחִלְצָתוֹ. וְכֵן אִם הָיְתָה הָרֹאשׁוֹנָה עֶרְוָה עַל אֶחָד מֵהֶן, וְקָדָם וַיָּבָם אֶת הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא מִתַּרְתּ לּוֹ הַתְּרָה הָרֹאשׁוֹנָה לְשֹׂאֵר הָאָחִין: שֶׁהָרִי הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאֶסְרָה אוֹתָהּ עָלֶיהֶן, נִתִּיבְמָה לְמִתַּר לָהּ.

ה. אָבֵל אִם הָיְתָה הָאַחֲרוֹנָה הִיא שֶׁאֶסוּרָה עַל אֶחָד מֵהֶן בְּלִבָּד מִשּׁוּם עֶרְוָה, הָרִי הוּא מִיָּבָם לְרֹאשׁוֹנָה. וְשֹׂאֵר הָאָחִין אֶסוּרִין בְּשְׁתִּיָּהֶן, וְחוֹלְצִין וְלֹא מִיָּבָמִין כִּמּוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ; וְאִם קָדְמוּ וְכִנְסוּ כָּל אֶחָד אַחַת מִן הָאָחִיוֹת, מוֹצִיאִין אוֹתָן מֵהֶן.

ו. שְׁלוֹשָׁה אָחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נִשְׁוֹאִין לְשֵׁתִי אָחִיוֹת, מֵת אֶחָד מִבְּעָלֵי אָחִיוֹת, וְעֲשֵׂה הַשְּׁלִישִׁי בִּיבְמָתוֹ מֵאֲמָר, וְאַחֵר כֶּךָ מֵת בְּעַל הָאָחִיוֹת הַשֵּׁנִי, וְנִפְלָה הָאָחִיוֹת הַשְּׁנִיָּה לְפָנֵי הָאֶחָד הַשְּׁלִישִׁי הָרִי זֶה נוֹתֵן גֹּט לְבַעֲלַת הַמֵּאֲמָר, וְחוֹלֵץ לָהּ; וְחוֹלֵץ לְאַחֲוֹתָהּ הָאַחֲרוֹנָה, כִּדִּי לְהַתִּירָן לְזָר.

ז. מֵת זֶה שֶׁעֲשֵׂה הַמֵּאֲמָר, וְהָיְתָה לוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת, וְנִפְּלוּ שְׁתִּיָּהֶן לְפָנֵי בְּעַל הָאָחִיוֹת בְּעֵלֶת הַמֵּאֲמָר פְּטוּרָה מִן הַחִלְצָה וּמִן הַיָּבּוּם, שֶׁהָרִי הִיא אַחֲוֹת אִשְׁתּוֹ; וְהָאִשָּׁה הָאַחֶרֶת, חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתִּיבְמָתָה, שָׂאִין הַמֵּאֲמָר קוֹנֶה קִנְיָן גָּמוּר, עַד שִׁיפְטוּר אֶת הַצָּרָה.

ח. אֶחָד מִן הַיָּבָמִין שֶׁקָּדַשׁ אַחֲוֹת יָבְמָתוֹ אוֹמְרִין לוֹ, הִמָּתֵן וְאַל תִּגְרַשְׁנָה וְאַל תִּשְׁאַנָּה עַד שְׁיִיבָם אָחִיד, אוֹ יַחֲלֵץ, לִיָּבָמָה זֶה הַזְּקוּקָה לְכָלֶכֶם. חָלַץ לָהּ אֲחִיו, אוֹ יָבָמָה, אוֹ שְׁמָתָה הַיָּבָמָה הָרִי זֶה יִכְנֹס אַרְוֹסָתוֹ; מִתּוֹ אֲחִיו כָּלָם מוֹצִיא אֶת אַרְוֹסָתוֹ בְּגֹט, וַיִּבְמָתוּ בְּחִלְצָהּ. וְאִם מָתָה אַרְוֹסָתוֹ, בֵּין שְׁמָתָה קָדָם מִיתָת הָאָחִין בֵּין שְׁמָתָה לְאַחֵר מִיתָתָן חֲזָרָה הַיָּבָמָה לְהַתְּרָה, וְרָצָה מִיָּבָם רָצָה חוֹלֵץ.

ט. שְׁלוֹשָׁה אָחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נִשְׁוֹאִין לְשֵׁתִי אָחִיוֹת, וְיֵשׁ לְכָל

אחת משתייהן צרה, ומתו הנשואין את האחיות, ונפלו האחיות וצרותיהן ליבום אם חלץ לצרות, נפטרו אחיות; אבל אם חלץ לאחיות, לא נפטרו צרותיהן עד שיחלצו הצרות: מפני שחליצת אחיות, חליצה שאינה מעלה; וחליצה שאינה מעלה, אינה פוטרת את הצרה, כמו שבארנו.

י. ויראה לי, שכך הדין בשתי יבמות הבאות מבית אחד, והאחת מהן אסורה על יבמה משום שניה וכיוצא בה, או מחיבי לאוין, או מחיבי עשה שאם חלץ לאסורה, לא התרה צרתה; חלץ לצרה, התרה האסורה.

יא. שלושה אחין, שנים מהן נשואין שתי אחיות, והשלישי נשוי נכרית, מת אחד מבעלי אחיות, ויבם הנשוי נכרית את אשתו, ואחר כך מתה אשתו שלשני, ואחר כך מת השלישי ונפלו שתי נשיו לפני השני, שאין לו אשה הרי אלו פטורות מן החליצה, ומן היבום: האחת, מפני שהיתה אחות אשתו בשעה שמת אחיו הראשון, נאסרה עליו לעולם משום אשת אח, כדין אשת אחיו שלא היה בעולמו; והנכרית, משום צרתה.

יב. וכן שני אחין נשואין לשתי אחיות, ומת אחד מהן, ואחר כך מתה אשתו שלשני הרי זו אסורה עולמית, הואיל ונאסרה עליו שעת נפילה. אבל המגרש את אשתו, והחזירה ומת הרי זו מתרת ליבם: ואף על פי שהרי נאסרה עליו בחיי אחיו, בשעה שגרשה, הרי חזרה להתרה, וכשמת אחיו בהתרה היתה עומדת.

יג. קטנה שהשיאה אביה, וגרשה בעלה, והחזירה ומת, ועדין היא קטנה הרי זו אסורה ליבם: מפני שגרופיה גרושין גמורין, שהרי אביה השיאה; ואין חזרתה חזרה גמורה, שאין קדושי קטנה גמורין, כמו שבארנו. והוא הדין למגרש פקחת, ונתחרשה, והחזירה ומת, והניחה חרשת שהיא אסורה ליבם, ואינה חולצת ולא מתיבמת. וצרת קטנה זו, או חרשת זו חולצת או מתיבמת. ואם החזירה כשהיא קטנה או חרשת, וגדלה או נתפקחה אצלו, ואחר כך מת הרי זו מתרת ליבמה.

יד. שני אחין נשואין לשתי אחיות, היו שתייהן קטנות הראויות למאן או חרשות, ומת אחד מהן תצא משום אחות אשה, ופטורה מן החליצה ומן היבום. היו אחת גדולה ואחת קטנה, ומת בעל הקטנה תצא משום אחות אשה; מת בעל הגדולה מלמדין את הקטנה שתמאן בבעלה, ותהיה גדולה זו מתרת ליבמה.

טו. שני אחין חרשין נשואין לשתי אחיות פקחות, או חרשות, או אחת פקחת ואחת חרשת, וכן שתי אחיות חרשות נשואות לשני אחין פקחין, או חרשין, או אחד פקח ואחד חרש, ומת אחד מהן אשתו פטורה מן החליצה ומן היבום, משום אחות אשה: שהרי אין נשואי אחד משניהן, נשואין גמורין.

טז. שני אחין אחד פקח ואחד חרש, נשואין לשתי אחיות פקחות, או אחת חרשת ואחת פקחת, והרי היא אשת הפקח מת החרש תצא אשתו, משום אחות אשה. מת הפקח הואיל ונשואי הפקח שמת נשואין גמורין וזיקת זה החרש גמורה, ונשואי החרש אינן נשואין גמורין הרי זה מוציא את אשתו בגט, מפני שאחותה זקוקה לו; ואשת אחיו הפקח אסורה

לְעוֹלָם, שְׁאִינוּ יְכוּל לְכַנֵּס מִפְּנֵי אַחוּתָהּ, וְלֹא יַחֲלִץ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חֶרֶשׁ.

יז. וְלָמָּה גָזְרוּ חֲכָמִים שְׂיוּצִיא זֶה הַחֶרֶשׁ אֶשְׁתּוֹ הַחֲרָשֶׁת, וְהֵן אֵינָן בְּנֵי חַיִּיב, אֲלֹא הָרִי הֵן כְּקֶטֶן אוֹכֵל נְבִלוֹת, שְׁאִין בֵּית דִּין מְצִוִּין לְהַפְרִישׁוֹ: אָמְרוּ חֲכָמִים, אִם תֵּשֵׁב אֶשְׁתּוֹ עִמּוֹ, נִמְצָאת אַחוּתָהּ נִשְׂאת לְזֹר, וַיֹּאמְרוּ נִפְטָרָה מִשּׁוֹם אַחוּת אִשָּׁה; לְפִיכָךְ מוֹצִיא הַחֶרֶשׁ אֶשְׁתּוֹ בְּגֹט, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה אַחוּתָהּ אֶסוּרָה לְעוֹלָם.

יח. וְכֵן שְׁנֵי אַחִין פְּקָחִין נִשְׁוֹאִין לְשְׁתֵּי אַחִיוֹת, אַחַת פְּקָחַת וְאַחַת חֲרָשֶׁת מֵת בְּעַל הַחֲרָשֶׁת, תֵּצֵא מִשּׁוֹם אַחוּת אִשָּׁה. מֵת בְּעַל הַפְּקָחַת, מוֹצִיא אֶת אֶשְׁתּוֹ הַחֲרָשֶׁת בְּגֹט; וְאֵת אִשָּׁת אַחִיו בַּחֲלִיצָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּקָח וְיְכוּל לַחֲלֹץ.

יט. שְׁנֵי אַחִין אֶחָד פְּקָח וְאֶחָד חֶרֶשׁ, וְהַחֶרֶשׁ נָשׁוּי שְׁתֵּי נָשִׁים פְּקָחוֹת, הָאֶחָת מֵהֵן עֲרוּהָ עַל הַפְּקָח, וּמֵת הַחֶרֶשׁ שְׁתִּיהֵן פְּטוּרוֹת עַל כָּל פָּנִים: אִם נִשְׁוֹאֵי הָעֲרוּהָ נִשְׁוֹאִין, הָרִי הַשְּׁנִיָּה צָרְתָּהּ וּפְטוּרָה; וְאִם אֵין נִשְׁוֹאֵי הָעֲרוּהָ נִשְׁוֹאִין, כֶּךָ לֹא יִהְיוּ נִשְׁוֹאֵי צָרְתָּהּ נִשְׁוֹאִין. הִיתָה בְּתוֹ וְכִיּוֹצֵא בָּהּ חֲרָשֶׁת, וְנִשְׁוֹאָה לְאַחִיו הַפְּקָח צָרְתָּהּ חוֹלֶצֶת, וְלֹא מִתִּיבָמַת: שְׁאִין נִשְׁוֹאֵי הַחֲרָשֶׁת גְּמוּרִין.

כ. כָּל מְקוֹם שֶׁאֲמַרְנוּ בְּהִלְכוֹת אֵלוֹ שְׁתֵּי אַחִיוֹת אֶחָד שְׁתֵּי אַחִיוֹת, אוֹ אִשָּׁה וּבִתָּה, אוֹ אִשָּׁה וּבֵת בָּתָּה, וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן: עֲנִין הַדְּבָרִים שֶׁהֵן שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁהָאֶחָת מֵהֵן עֲרוּהָ עִם הָאַחֶרֶת, וְאִי אֲפָשָׁר לִשָּׂא שְׁתִּיהֵן מִשּׁוֹם עֲרוּהָ. וְכֵן כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אַחוּת אֶשְׁתּוֹ, אוֹ אַחוּת יְבָמָתוֹ אֶחָד אַחוּתָהּ, אוֹ אִמָּה, אוֹ בָּתָּה: עֲנִין הַדְּבָרִים אַחַת מִקְרֻבוּתֶיהָ, שֶׁהֵן עֲרוּהָ עִמָּה.